

Spis treści

Wprowadzenie	9
STUDIA I ANALIZY	
Paweł Swianiewicz	
Zmiany w poziomie autonomii samorządów gminnych w Europie Środkowej i Wschodniej po 1990 roku	11
Krzysztof Tomaszewski	
Krytyka modelu rządzenia Unii Europejskiej w kontekście kryzysu procesu integracji	28
Przemysław Żukiewicz	
Negocjacje koalicyjne w systemie westminsterskim – przypadek Nowej Zelandii	46
Piotr Kłodkowski	
Rządy Boga czy system demokracji – ideologiczny spór o kształt Republiki Islamskiej Pakistanu w XX i w XXI wieku	64
Eugeniusz Mironowicz	
Azja Centralna – rola regionu w geopolityce rosyjskiej	82
Sabina Grabowska	
Referendum ogólnokrajowe w Polsce – analiza przypadku	97
Łukasz Buczkowski	
Jednostka a zbiorowość na przykładzie zasady przedstawicielskiej formy rządów	114
Radosław Grabowski	
Ewolucja pozycji ustrojowej Zgromadzenia Narodowego w latach 1989–2019.	144
Mateusz Wajzer	
Modele matematyczne w politologii – podstawy teoretyczne i przykłady użycia	157
Anna Fligel	
Teoria pluralizmu wartości Isaiaha Berlina jako narzędzie analizy politologicznej	174

Paweł Malendowicz	
The Concept of “the Return to the Past” as an Inspiration for the Anti-Civilization Project of Utopian Primitivist Thought..	200
Виталий Викторович Гончаров	
Условия ограничения права граждан Российской Федерации на осуществление общественного контроля (конституционно- правовой анализ)	215
RECENZJE	
Andrzej Wierzbicki, „Rosja dla Rosjan”. <i>Nacjonalizm rosyjski i etnopolityka (Tadeusz Bodio)</i>	231
Bartłomiej H. Toszek, <i>Reforma dewolucyjna w programach głównych partii politycznych w Walii w latach 1997–2011 (Małgorzata Kaczorowska)</i>	236
Autorzy	246

Contents

Introduction	9
STUDIES AND ANALYSIS	
Paweł Swianiewicz	
Changes in Local Autonomy Index in Central and Eastern Europe After 1990	11
Krzysztof Tomaszewski	
Critique of the Model of European Union Governance in the Context of the Crisis of the Integration Process	28
Przemysław Żukiewicz	
Coalition Bargaining in the Westminster System – The Case of New Zealand	46
Piotr Kłodkowski	
God’s Governance or the System of Democracy – an Ideological Dispute on the Shape of the Islamic Republic of Pakistan in the 20 Th and the 21 St Century	64
Eugeniusz Mironowicz	
Central Asia – the Role of the Region in Russian Geopolitics . . .	82
Sabina Grabowska	
National Referendum in Poland – Case Study	97
Łukasz Buczkowski	
The Individual and the Collectivity on the Example of the Rule of Representative Government	114
Radosław Grabowski	
The Evolution of the Political Position of the National Assembly in 1989–2019	144
Mateusz Wajzer	
Mathematical Models in Political Science – Theoretical Foundations and Sample Uses	157
Anna Fligel	
Isaiah Berlin’s Pluralism Theory as a Tool for Political Analysis. . .	174

Paweł Malendowicz

The Concept of “the Return to the Past” as an Inspiration for the Anti-Civilization Project of Utopian Primitivist Thought. . . . 200

Vitaly V. Goncharov

Conditions of Restriction of the Right of Citizens of the Russian Federation to Exercise Public Control (Constitutional and Legal Analysis) 215

REVIEWS

Andrzej Wierzbicki, „Rosja dla Rosjan”. *Nacjonalizm rosyjski i etnopolityka* [“Russia for Russians”. *Russian Nationalism and Ethnopolitics*] (**Tadeusz Bodio**) 231

Bartłomiej H. Toszek, *Reforma dewolucyjna w programach głównych partii politycznych w Walii w latach 1997–2011* [*Devolution Reform in the Programs of the Main Political Parties in Wales in 1997–2011*] (**Małgorzata Kaczorowska**) 236

Authors 246

Wprowadzenie

Motywytem przewodnim prezentowanego tomu «Studiów Politologicznych» są zagadnienia rozwoju i zmian zachodzących w systemach politycznych współczesnych państw. Tematyka ta budzi stałe zainteresowanie tak politologów, jak i dużych grup społecznych, niezależnie od szerokości geograficznej. Dzieje się tak nie bez przyczyny. Są to kwestie wywołujące implikacje dla jakości rządzenia, a w konsekwencji – dla ochrony i realizacji wolności oraz praw jednostki, niezależnie od tego, w jakim zakresie i z jaką intensywnością partycypuje ona w stosunkach politycznych.

Jak pokazują Autorzy prezentowanych tekstów, systemy polityczne, określając stosunki zachodzące między poszczególnymi ich zmiennymi, nie są czymś stałym, raz na zawsze ustalonym w aktach prawnych i następnie jedynie odwzorowywanym w rzeczywistości. W praktyce odnotowujemy przeciwny proces. Systemy polityczne same w sobie są zmienne, niedookreślone. Wśród politologów nie ma zgody nawet co ustalenia ich podstawowych zmiennych i przyporządkowania im określonego współczynnika wpływu. Na podstawie podobnych regulacji prawnych może funkcjonować wiele różnych systemów politycznych i odpowiednio – na wiele różnych sposobów są analizowane systemy polityczne. Można je badać przez pryzmat samych regulacji prawnych i pokazywać, jak wyobrażał je sobie ustrojodawca, jakie wartości polityczne legły u ich podstaw, jaką rzeczywistość prawną zaprojektował, czemu służącą. Do systemów politycznych można też zastosować inne podejście badawcze. Można badać je nie tylko przez pryzmat regulacji prawnych, ale także skupić uwagę na rzeczywistych mechanizmach działania i pokazać, w jakim zakresie rzeczywistość polityczna odpowiada założeniom normatywnym, na ile obowiązujące regulacje prawne faktycznie wyznaczają stosunki zachodzące między uczestnikami systemu politycznego, a na ile są ornamentem ustrojowym, czymś, co formalnie obowiązuje, ale faktycznie w różny sposób jest stosowane. W tym miejscu można nawiązać do stwierdzenia jednego z sądów wyrażonego w czasie ogłaszania wyroku: te przepisy nie przyjęły się u nas i dlatego nie zostały zastosowane. Chodzi zatem nie tylko o naruszanie obowiązujących regulacji prawnych. Możliwe jest także niekorzystanie przez organy władzy publicznej z przypi-

sanych im kompetencji i odbywa się to z bardzo różnych powodów, jak chociażby braku środków finansowych na właściwą realizację zadań prawnie przewidzianych czy ograniczenia decyzyjne wynikające z koalicyjności w rządzeniu na szczeblu rządowym czy municypalnym.

Autorzy przedkładanych tekstów pokazują, że prawnie projektowane systemy polityczne zawsze są modelami abstrakcyjnymi, weryfikowanymi w praktyce ustrojowej, przez uczestników stosunków politycznych. To oni nadają systemom konkretne ramy – granice zmienne w czasie, bo różne są okoliczności stosowania regulacji prawnych. Inaczej funkcjonują systemy polityczne, gdy przywódcami politycznymi są jednostki charyzmatyczne, przywiązane do idei rządów prawa, mające wizję rozwoju wspólnoty, której przewodzą, i umiejące ją realizować, a okoliczności zewnętrzne im sprzyjają, a inaczej, gdy przywództwo polityczne jest chwiejne, demagogiczne i samo w sobie jest przyczyną napięć politycznych. Nie bez znaczenia są również zmienne społeczne, etniczne czy gospodarcze systemów politycznych, charakter oddziaływania na nie innych, zewnętrznych uczestników stosunków politycznych. Innymi słowy, systemy polityczne nie są czymś stałym, niezmiennym. Odwrotnie, ich cechą wiodącą są polimorficzność, zmienność, otwartość na pozanormatywne uwarunkowania.

Wyrażamy nadzieję, że zamieszczone w niniejszym tomie teksty, chociaż dotyczą różnych aspektów systemów politycznych współczesnych państw, chociaż przy ich sporządzaniu zastosowano różne założenia teoretyczno-metodologiczne, dobrze ukazują wielość istotnych zagadnień składających się na systemy polityczne współczesnych państw.

Stanisław Sulowski, Jacek Zalesny